خراسان رضوی

صفحه آخر

دوشنبه
۴ تیر ۱۳۹۷
۱۱ شوال ۱۴۳۹
۸ صفحه/شماره ۳۸۷۹

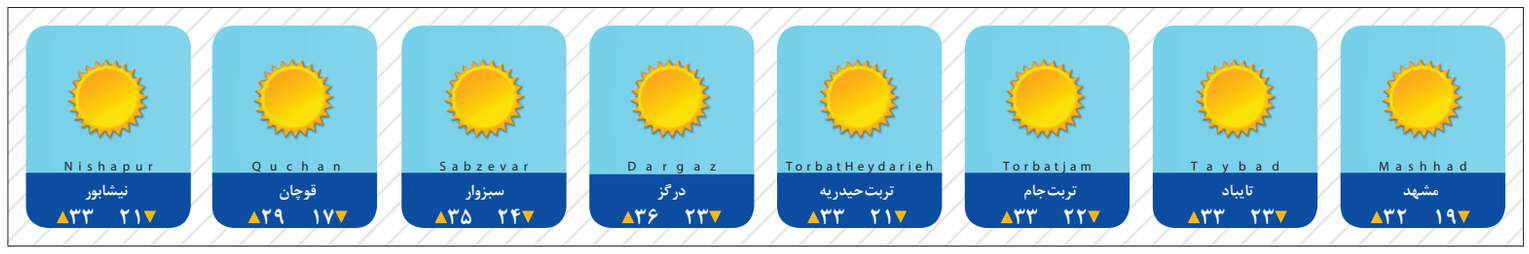

روزنامه خراسان رضوی:
رتبه یک نشریات استانی

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری خراسان
مدیرمسئول: محمد سعید احدیان
سردبیر: سیدعلی علوی

دفتر مرکزی: مشهد، بلوار شهید صادقی
صندوق پستی: ۵۱۱-۹۱۷۳۵
تلفن: ۳۷۶۳۴۰۰۰-۰۵۱

نمابر دبیرخانه: ۰۵۱۳۷۶۲۴۳۹۵
پذیرش آگهی و اشتراک: ۰۵۱۳۷۰۱۰
پیامک: ۲۰۰۰۹۹۹

چاپ مشهد: شهر چاپ خراسان
روابط عمومی: ۰۵۱۳۷۰۰۹۱۱۱
نمابر تحریریه: ۰۵۱۳۷۶۲۶۵۰۱

حکمت روز

پیامبر اکرم (ص)

عدالت نیکوست اما از دولتمردان نیکوتر، سخاوت نیکوست اما از ثروتمندان نیکوتر؛ تقوا نیکوست اما از علما نیکوتر؛ صبر نیکوست اما از فقرا نیکوتر، توبه نیکوست اما از جوانان نیکوتر و حیا نیکوست اما از زنان نیکوتر.

نهج الفصاحه ص۵۷۸، ح ۲۰۰۶

مناجات

خواجه عبدا... انصاری

الهی!
الهی ای کریمی که بخشنده عطایی و ای حکیمی که پوشنده خطایی
وای احدی که در ذات و صفات بی همتایی و ای خالقی که راهنمایی
وای قادری که خدایی را سزایی، به ذات لایزال خود و به صفات با کمال خود
و به عزت و جلال خود و به عظمت جمال خود که جان ما را صفای خود دده
دل ما را هوای خود ده، چشم ما را ضیاء خود ده و ما را آن ده که آن به

تنور

عمو شاطر

وقتی اینستاگرام یک پا خبرگزاری می‌شود

به تازگی شهردار مشهد که لهجه مشهدی را هم خیلی دوست دارد، اخبار شهر را در اینستاگرامش می گذارد، بین خودمان بماند بعضی اوقات بعد از این که خبرنگار ما برای توضیح بیشتر باوی تماس می گیرد هم جوابش را نمی دهد!

بازار روز

منبع: سازمان صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی

کالا	قیمت(تومان)	واحد	کالا	قیمت(تومان)	واحد
گوجه فرنگی	۲۲۰۰	کیلوگرم	برنج پاکستانی درجه یک	۸۱۰۰	کیلوگرم
سیب زمینی	۱۵۰۰	کیلوگرم	روغن مایع	۵۷۵۰	بطری ۸۱۰ گرمی
پیاز زرد	۱۵۰۰	کیلوگرم	مرغ گرم	۶۴۰۰	کیلوگرم
عدس کانادایی	۵۵۰۰	کیلوگرم	گوشت گوسفندی (لاشه)	۴۵۵۰۰	کیلوگرم
لوبیا قرمز	۸۲۰۰	کیلوگرم	گوشت گوسفندی (ران بی چربی)	۵۷۰۰۰	کیلوگرم
روغن نباتی جامد	۲۷۶۰۰	حلب ۵ کیلویی			

به روایت تاریخ

غلامرضا آذری خاکستر

روایتی از ورود صنعت یخ و سرگذشت انواع یخچال ها در مشهد

روزگاری که مشهد ۲۳ یخچال داشت

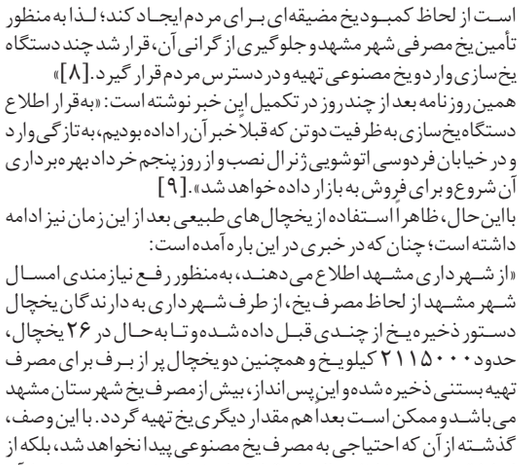

ایرانی‌ها روزگاری رسم داشتند زمستان‌ها یخ را انبار و چله تابستان همان را مصرف می‌کردند. جالب این جاست که در آن ایام یخ کالایی «تجملی» برای مردمان این سرزمین به شمار می‌آمده و تنها آن‌هایی که دستشان به دهانشان می‌رسیده می‌توانستند از خنکی آن لذت ببرند.
به طور دقیق مشخص نیست که نخستین یخدان‌ها در چه زمانی ساخته شدند؟ به اذعان کتاب «یخ سازی طبیعی و سنتی در ایران»، سوزنی شاعر قرن ششم هجری از نخستین کسانی است که در اشعارش به یخدان اشاره می‌کند:

نه به مردیک اندرم یخدان / نه سخن چون فقاع یخدانی
کس از محلت مردیک از رز و یخدان / نه میوه آردو نه یخ نماند پندارم

اما نکته مهم این جاست که مشهدی‌ها بعدها برای تولید همین کالای به اصطلاح لوکس، دست به کار شده و کارخانه‌ای بنا کردند. در ادامه این مطلب برای شما از پیوند «یخ» با زندگی مردمان این شهر خواهیم گفت:

یخ به یخچال چنین گفت سخن/ دور من از تو، تو باشی از من

در منابع مختلف ذکر شده که پرداختن به امور عام المنفعه اعم از ایجاد آب انبار و یخدان از گذشته‌های دور مورد توجه خیران بوده و حتی وقف آن و اختصاص موقوفاتی برای این امر در برخی شهرهای مختلف ایران رواج داشته است. پیش از این که یخ به شیوه مصنوعی تهیه شود، از یخدان‌ها برای تهیه یخ استفاده می‌شد. یخدان‌ها بناهایی مخروطی شکل و گل‌اندود بودند، با دیوارهای ضخیم و البته چاله‌ای با وسعت لازم، برای جمع شدن برف آب‌های زمستان و یخ بستن آن تا در هوای تابستان همچون یخچال طبیعی مورد استفاده قرار گیرند. البته یخ‌هایی که این گونه به دست می‌آمد، غیربهداشتی و خالی از خس و خاشاک نبود.
در مشهد قدیم هم برای تهیه یخ از همین یخدان‌ها استفاده می‌شد و از این لحاظ جایگاه ویژه‌ای برای مردم داشتند. یخدان‌های «مزرعه الندشت» و «زرگران» از جمله قدیمی‌ترین این بناها در شهر مشهد بودند که سابقه تاریخی آن به دوره صفویه می‌رسید. از دیگر یخدان‌های مهم مشهد می‌توان به یخدان محراب‌خان، یخدان گودسلوک، یخدان باغ وزیر، یخدان محله سراب، یخدان سمزقند، یخدان باغ عنبر و... اشاره کرد.
با شروع فصل گرما، عده‌ای که کارشان یخ‌فروشی بود به یخدان‌ها مراجعه می‌کردند و تکه‌های بلوری یخ را توی گاری‌هایشان می‌چیدند و در کوچه پس کوچه‌های شهر به فروش می‌رساندند. به سبب اهمیت یخ نزد مردم قدیم، برخی بازبان شعر یخچالیه‌هایی در وصف آن‌ها سروده‌اند که این قطعه از آن جمله است:

یخ به یخچال چنین گفت سخن / دور من از تو، تو باشی از من *
من به هجران تو در سوز و گداز / تو به فقدان من استی به محن
من و تو عاشق زاری بودیم / سال‌ها شیفته بر سرو علن
پنج ماه دگر آید خرداد گرم / گردد همه کوی و برزن
کت‌وشلوار و یخه دور افتد / بدر آیند به کار پیراهن
در هر دکه گروهی بینی / با صد افغان و غریو و شیون
با هزاران غوو جنجال و جدال / پنج قران بدهد و گیرد یک من...

روزگاری که مشهد ۲۳ یخچال داشت

نویسندگان کتاب «مکتب شاهپور» از ۲۳ یخچال با ظرفیت ۲۶۰۰۰ بار یخ در مشهد به سال ۱۳۱۳ ش. یاد کرده‌اند.[۱]
اما تاریخچه نخستین یخچال مصنوعی شناخته‌شده به قرن هجده و نوزده میلادی می‌رسد. ورود صنایع نوین به ایران حکایتی جالب و شنیدنی دارد. روزنامه اطلاعات ۱۰ تیر ۱۳۱۶ به تبلیغ یخچال الکترولوکس کوچک نفتی پرداخته است. این نخستین یخچال‌ها از آلمان به ایران می‌آمد. بنابراین سابقه یخ ماشینی و قالبی در تهران به سال ۱۳۱۷ می‌رسد.[۲]
در این میان، در مشهد نیز با گسترش برق تعدادی از کارخانه‌های وابسته به این انرژی هم در شهر راه‌اندازی شد که از آن جمله کارخانه یخ بود.[۳]
اولین خبر راجع به کارخانه یخ در مشهد را روزنامه «آفتاب شرق» در اسفند ۱۳۱۶ منتشر کرد. به‌نوشته این روزنامه، قرار بود به‌زودی دستگاه کارخانه یخ مصنوعی که شهردار مشهد خریداری کرده بود، نصب شود.[۴]
مکاتبات مربوط به نصب کارخانه یخ سازی در زمان استانداری پاک‌روان ادامه داشته است. در ۲۶ اردیبهشت وی طی مکاتبه‌ای با مکرم رئیس حسابداری املاک اختصاصی، تاکید کرده است: «با این که دو هفته است وجه گاز آمونیاک فرستاده شده هنوز از آن خبری نیست. مهندس هم برای نصب کارخانه یخ سازی از تهران مراجعت نکرده. اقدام نموده و نتیجه را اطلاع دهید.[۵]»
در سندی دیگر مربوط به سال ۱۳۱۸، آقای روشن شهردار مشهد در مکاتبه با شرکت سهامی برق به خرابی ماشین یخ سازی اشاره کرده است:

شهرداری مشهد
تاریخ ۱۱ مرداد ۱۳۱۸
شرکت سهامی برق خراسان

راجع به تعمیر ماشین یخ سازی طبق تحقیقاتی که شخصاً از کارخانه نخریسی نموده، کاغذهای موسوم به [نا خوانا] مورد احتیاج است. خواهشمند است دستور فرمایید کاغذهای نامبرده را تلگرافی از تهران خریداری نمایید.
شهردار مشهد- روشن[۶]
همچنین در آذرماه ۱۳۱۸ شرکت سهامی برق خراسان یک دستگاه یخ سازی مستعمل را به مبلغ ۳۹۴۸۵ ریال به املاک اختصاصی فریمان فروخته است.[۷]
با وجود این اخبار، تا سال ۱۳۳۲ خبری از تأسیس و راه‌اندازی کارخانه یخ در مشهد به دست نیامد، در این سال، روزنامه خراسان خبر تأسیس کارخانه یخ مصنوعی در مشهد را چنین منعکس کرده است:
«نظر به این که در زمستان سال ۱۳۳۱ هوا چندان سرد نشد که یخ به اندازه کافی برای مصرف شهر مشهد تهیه شود و با پیش آمدن فصل گرما ممکن است از لحاظ کمبود یخ مضیقه‌ای برای مردم ایجاد کند؛ لذا به منظور تأمین یخ مصرفی شهر مشهد و جلوگیری از گرانی آن، قرار شد چند دستگاه یخ‌سازی وارد و یخ مصنوعی تهیه و در دسترس مردم قرار گیرد.[۸]»
همین روزنامه بعد از چند روز در تکمیل این خبر نوشته است: «به‌قرار اطلاع دستگاه یخ‌سازی به ظرفیت دوتن که قبلاً خبر آن را داده بودیم، به تازگی وارد و در خیابان فردوسی اتوشویی ژنرال نصب و از روز پنجم خرداد بهره‌برداری آن شروع و برای فروش به بازار داده خواهد شد».[۹]
با این حال، ظاهرا استفاده از یخچال‌های طبیعی بعد از این زمان نیز ادامه داشته است؛ چنان که در خبری در این باره آمده است:
«از شهرداری مشهد اطلاع می‌دهند، به‌منظور رفع نیازمندی امسال شهر مشهد از لحاظ مصرف یخ، از طرف شهرداری به دارندگان یخچال دستور ذخیره یخ از چندی قبل داده شده و تا به حال در ۲۶ یخچال، حدود ۲۱۱۵۰۰۰ کیلو یخ و همچنین دو یخچال پر از برف برای مصرف تهیه بستنی ذخیره شده و این پس‌انداز، بیش از مصرف یخ شهرستان مشهد می‌باشد و ممکن است بعد اهم مقدار دیگری یخ تهیه گردد. با این وصف، گذشته از آن که احتیاجی به مصرف یخ مصنوعی پیدا نخواهد شد، بلکه از لحاظ قیمت نیز برخلاف سال‌های قبل ارزان خواهد شد تا عموم بتوانند از آن استفاده کنند.»[۱۰]
دومین کارخانه یخ‌سازی که خبر افتتاح آن منتشر شد کارخانه یخ قاسمی بود. روزنامه خراسان در این باره نوشت:
«به تازگی شرکت قاسمیه یک قسمت از نیازمندی عمومی اهالی شهرستان مشهد را به‌وسیله وارد کردن کارخانه بزرگ یخ‌سازی مرتفع نموده است. به همین جهت کارخانه مزبور در ساعت ۶ بعداز ظهر روز شنبه ۲۹ اردیبهشت ۱۳۳۵ به‌وسیله استاندار آقای رام افتتاح خواهد شد».[۱۱] در دهه ۵۰ نیز کارخانه یخ سازی جواهریه و یخ سازی شرق در مشهد فعال بوده‌اند.

***منابع**

[۱]. مشهد در آغاز قرن چهارده خورشیدی (مشهور به گزارش مکتب شاهپور). محمد تقی مدرس رضوی و دیگران تصحیح و توضیح مهدی سیدی. مشهد: آهنگ قلم. ۱۳۸۶، ص۱۸۹
[۲]. روزنامه اطلاعات، ۲۵ تیر ۱۳۱۷
[۳]. شناسایی و معرفی اولین های شهر مشهد، ص۲۶۸
[۴]. روزنامه آفتاب شرق، ۱۴ اسفند ۱۳۱۶
[۵]. مرکز اسناد آستان قدس رضوی، سند شماره، ۱۰۲۷۲۵/۶
[۶] همان، بایگانی راکد
[۷] همان، سند شماره، ۱۱۴۱۵۲/۳
[۸] روزنامه خراسان، دوشنبه ۲۱ اردیبهشت ۱۳۳۲، ص۴
[۹] همان، ۳۰ اردیبهشت ۱۳۳۲، ص۴
[۱۰] همان، چهارشنبه ۱۲ اسفند ۱۳۳۲، ص۴
[۱۱] همان، ۲۸ اردیبهشت ۱۳۳۵، ص۴

یادداشت

مرتضی کرامت

رئیس خانه معدن استان خراسان رضوی

شکوفایی معدن با هدف تحقق اقتصاد مقاومتی

اقتصاد کشورمان سال‌هاست که بر مدار نفت و صادرات آن می‌گردد و این امر ضعف بزرگی برای این عرصه محسوب و موجب می‌شود تا روند توسعه اقتصادی کشور به شدت تحت تاثیر نوسانات فروش و قیمت نفت قرار بگیرد و قاعدتا همین امر بستری را برای اعمال فشار بر چرخه اقتصاد کشورمان، از سوی دولت‌های متخاصم و رقیب فراهم می‌کند. با نگاهی به همین دغدغه است که اهمیت توسعه سایر بخش‌های مولد، دوچندان می‌شود.
یکی از این عرصه‌های مهم، بخش معدن است که به واسطه ظرفیت‌های فراوانش می‌تواند به رشد ملی و خوداتکایی بیشتر اقتصادی کمک کند. در حقیقت توجه و سرمایه‌گذاری در این بخش، با توجه به ظرفیت‌های موجود و محدودیت‌های سایر عرصه‌ها، یگانه طریق رهایی از وابستگی به نفت است، چرا که بخش معدن می‌تواند نقش مهمی در تولید و اشتغال کشور داشته باشد. شاهد این مدعا آن است که این بخش در دوران بحران اقتصادی، در مقایسه با سایر حوزه‌ها کمترین آسیب‌پذیری را در دوره‌های تجاری داشته و کمک شایانی به اقتصاد ملی کرده است. حال این موارد ایجاب می‌کند که دولت و مجلس نگاه ویژه‌ای به این بخش معطوف دارند. به بیان واضح‌تر اگر دو اصل اشتغال‌زایی و محرومیت‌زدایی را دو پایه اساسی اقتصاد مقاومتی بدانیم بدون شک بخش معدن کشور با توجه به فعالیت در محروم‌ترین و دوردست‌ترین نقاط، محل تلاقی این دو مسئله خواهد بود که نشان از جایگاه مهم آن دارد.
استان خراسان رضوی نیز با دارا بودن کمیت مطلوب و تنوع چشمگیر مواد و فراورده‌های معدنی بی‌گمان می‌تواند در این حوزه جایگاه والایی داشته باشد، در این راستا هر چند شاهد تعطیلی شماری از معادن در استان در سال‌های گذشته بوده‌ایم اما این امر در بسیاری از موارد نه به دلیل کمبود ذخایر بلکه به علت مسائل حاشیه‌ای مانند رکود بازار، نبود توان مالی و فنی مورد نیاز برای تداوم کار، نبود اکتشاف صحیح و علمی و بعضا برخی قوانین نامناسب بوده و قطعا با اصلاح این موارد شاهد رونق بیش از پیش فعالیت‌های معدنی خواهیم بود که در این زمینه گام‌های اولیه به صورت موثری از سوی سازمان صنعت، معدن و تجارت استان با همکاری تشکل‌های بخش خصوصی مانند خانه معدن برداشته و مسیر پیش رو برای رشد و تعالی این حوزه ترسیم شده است. لذا برای اقتصادی کردن بیشتر معادن توصیه می‌شود دولت و به ویژه بانک‌ها حمایت جدی از بهره‌برداران معادن و صنایع معدنی از جمله در زمینه تخصیص اعتبار، اعطای امتیازات مختلف، تامین ماشین آلات جدید و مانند آن داشته باشند تا موجبات اصلاح ساختارها برای افزایش بهره‌وری و بهبود کمیت و کیفیت فراهم شود. همچنین ساخت و گسترش صنایع معدنی و تکمیل چرخه تولید و فراوری یکی از مهم‌ترین مراحل در راستای ایجاد ارزش افزوده و ارتقای سهم معدن در اقتصاد ملی است که برای تحقق این مهم نیازمند تامین سرمایه و انتقال تکنولوژی‌های روز جهت شتاب‌دهی به توسعه این بخش هستیم.
هم اکنون نیز بسیاری از مجموعه‌های صنعتی استان که سهم قابل توجهی در اشتغال دارند به نوعی با صنایع معدنی این خطه در پیوند هستند. باید اذعان کنیم که بهره‌وری در بخش معدن با استفاده از نیروی انسانی ماهر و ابزار و تجهیزات مدرن میسر می‌شود. اگر قرار است از صدور مواد خام معدنی پرهیز شود و بخش معادن جایگاه والاتری در اقتصاد کشور و صادرات غیرنفتی داشته باشد، تامین اعتبارات مورد نیاز، جذب و به کارگیری فناوری‌های جدید و نیروی انسانی متخصص باید در صدر برنامه‌های این بخش قرار گیرد. با توجه به مطالب پیش گفته صادرات محصولات خام معدنی بیش از سطح استاندارد، مطلوب نبوده و برای ایجاد زمینه‌های صادراتی با توجه به هزینه‌های حمل و نقل و مواردی مانند آن فراوری هرچه کامل‌تر این محصولات یک ضرورت اجتناب ناپذیر خواهد بود که بازارهای جهانی و منطقه‌ای را به روی تولید کنندگان و تجار ایرانی خواهد گشود.
در جمع‌بندی این بحث باید تاکید کنیم؛ نقش معادن در رشد اقتصادی استان انکار ناپذیر است البته که این خطه به رغم دارا بودن ظرفیت‌های بالقوه و با وجود سابقه بسیار دیرینه معدنکاری، هنوز نتوانسته در جایگاه شایسته خود قرار گیرد. موید این مطلب چالش‌های بسیاری است که فراروی این بخش قرار گرفته، به طور مثال در ارائه اعتبارات بانکی به بخش معدن، موانعی وجود دارد که توسعه فعالیت در معادن را با وقفه رو به رو ساخته است. همچنین بی ثباتی قوانین در شرایطی که سرمایه‌گذاری در معدن باید طولانی مدت تلقی شود، جاذبه سرمایه‌گذاری در این بخش را از بین برده و چه بسا حیات اقتصادی بهره‌برداران از معادن را تحت تاثیر قرار داده و حتی در برخی موارد به تعطیلی کار معدن انجامیده است. بر همین اساس تامین اعتبارات لازم و کافی برای اکتشاف، استخراج و فراوری از اهمیت به سزایی در توسعه همه جانبه بخش معدن برخوردار است. بنابراین سیاست‌های اقتصادی در کشور ما باید بر اساس شرایط و موقعیت جغرافیایی و سیاسی و مزیت‌های بالقوه و بالفعل کشور از جمله ظرفیت‌های بخش معدن تدوین شود. امید است با همگرایی تمامی بخش‌ها، شاهد تحقق این مهم در آینده نزدیک باشیم.

بریده کتاب

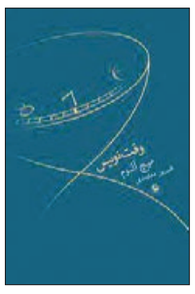

سعی کنید زندگی را بدون ثبت وقت تصور کنید. احتمالا نمی‌توانید. شما ماه، سال و روزهای هفته را می‌شناسید. ساعتی روی دیوار یا داشبورد ماشین‌تان هست. جدول زمانی، تقویم و ساعتی برای شام یا فیلم. با این حال، همه در اطراف شما نسبت به ثبت وقت بی‌توجه‌اند. پرنده‌ها دیرشان نمی‌شود. هیچ‌سگی ساعتش را نگاه نمی‌کند. گوزن‌ها دلواپس فراموش کردن تولدها نیستند. فقط انسان زمان را اندازه می‌گیرد. فقط انسان ساعت را اعلام می‌کند و به همین دلیل فقط انسان از ترسی فلج کننده، رنج می‌برد که هیچ موجود دیگری تحمل نمی‌کند؛ ترس تمام شدن وقت.

کتاب «وقت نویس» - نویسنده: میچ آلبوم

دیالوگ

اونایی که فکر می‌کنن خیلی بزرگن، گول سایه شونو می‌خورن، نمی‌دونن که سایه بزرگ شون مال غروب آفتابه. آهای آدمایی که فکر می‌کنید خیلی گنده‌اید یه روز م آفتاب شمام غروب می‌کنه. افتاد؟!

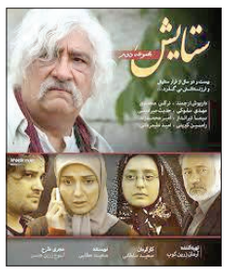

سریال ستایش- کارگردان: سعید سلطانی

کاریکلماتور

*اگر بخواهم پرنده را محبوس کنم، قفسی به بزرگی آسمان می‌سازم.
*دلم به حال ماهی‌ها می‌سوزد چون هیچ کس اشکشان را نمی‌فهمد.
*وقتی عکس گل محمدی در آب افتاد، ماهی‌ها صلوات فرستادند.
*گربه بیش از دیگران در فکر آزادی پرنده محبوس است.
*هر درخت پیر، صندلی جوانی می‌تواند باشد.
*غم، کلکسیون خنده‌ام را به سرقت برد.

برگرفته از کاریکلماتورهای پرویز شاپور

پند روز

ازیکی از بزرگان: در شگفتم از کسی که پرورد گارش را می‌شناسد و در یک چشم به هم زدن، یاد او را فراموش می‌کند.
بزرگمهر گفته است: داناترین مردم به دگرگونی‌های روزگار کسی است که از پیشامدهای آن کمتر به شگفت می‌آید.

برگرفته از کشکول شیخ بهایی